

Gurcharan Singh and others v. State of Punjab and others
(Harbans Lal, J.) ‘

ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਟੇਅ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(10) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 4 ਮਈ, 1973 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਸਟੇਅ ਆਰਡਰ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 190(4) I ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਦੀ ਸੀਟ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 190 (4) ਦੇ ਮਾੜੇ ਨਤੀਜੇ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲੇ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਨਾ ਕਿ ਹੋਰ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 190 (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾੜੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ 4 ਮਈ, 1973 ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਟੇਅ ਆਰਡਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਲਈ।

(11) ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ 4 ਮਈ, 1973 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਸਟੇਅ ਆਰਡਰ, ਉਸ ਨੂੰ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟਰ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਜੇ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 116-ਬੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਮਿਆਦ 8 ਅਗਸਤ, 1974 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ 12 ਮਾਰਚ, 1973 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ

(12) ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਐਸ. ਸੀ. ਕੇ

ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ, ਜੇ.

ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ 529 .

30 ਮਈ 1980 ਈ.

ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ 1894 ਦਾ 1) — ਸੈਕਸ਼ਨ 4, 5-ਏ, 6 ਅਤੇ 9 — ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ 1950 — ਧਾਰਾ 226 — ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ — ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਤਰਾਜ਼ ਪਰ ਦੂਜੇ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ — ਹਰੇਕ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ — ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ — ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਬਾਅਦ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ — ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ — ਕੀ ਲਾਚਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 5-ਏ ਅਧੀਨ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਨਦਾਰ ਦੇ ਐਕਟ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਤੀਜੇ ਦੂਜੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ। ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦਾ ਆਪਣਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। (ਪਰਾ ੮)।

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਤੇ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਅਵਾਰਡ ਦਾ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਕਵਾਇਰ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦਾ ਡਬਲਯੂ 1 ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਕਬਜ਼ਾ ਰਿਹਾ, ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਨਾ ਤਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ। ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ laches. (ਪਰਾ 16)

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226/227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ : -

- (i) ਉਹ! ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੈਨੂੰ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ;
- (ii) ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਿਤ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ;
- (iii) ਧਾਰਾ 4 ਅਤੇ 6 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ, ਦੀਆਂ - ਕਾਪੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੋ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਅਨੁਸੂਚੀ P-1 ਅਤੇ P-2 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।
- (iv) ਕਿ ਬਦਲਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਪਾਏ ਜਾਣ।
- (v) ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੱਕ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ।
- (vi) ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੂਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ

Gurcharan Singh and others v. State of Punjab and others
(Harbans Lal, J.) ‘

ਜਾਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਪੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।

(vii) ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਖਰਚਾ ਜਵਾਬਦਾਰਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਆਰ ਐਸ ਬਿੰਦਰਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ (ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕੰਵਲ ਕੋਚਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ), ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਐਚ.ਐਸ. ਮੈਥੇਵਿਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ ।

ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਲਈ ਜੀ.ਐਸ.ਗਰੇਵਾਲ ਅਤੇ ਐਚ.ਐਸ. ਨਾਗਰਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ।

ਨਿਰਣਾ

ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ, ਜੇ.

(1) ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ 1980 ਦੇ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰ. 529, 560 ਅਤੇ 792 ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 4 ਅਤੇ 6 ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਹੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਰਿੱਟ . ਸੰਦਰਭ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, 1980 ਦੇ CWP ਨੰਬਰ 529 ਵਿੱਚ ਇਸਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(2) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਮਿਤੀ 6 ਜਨਵਰੀ, 1978 (ਪੀ-1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ 20 ਜਨਵਰੀ, 1978 ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਪਿੰਡ ਉਧੋਕਰਨ, ਚੱਕ ਬੀੜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਮੁਕਤਸਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਅਰਥਾਤ ਫਰੀਦਕੋਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕਤਸਰ ਦੇ ਬਾਈਪਾਸ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਛੁਕ ਵਿਅਕਤੀ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੁਲੈਕਟਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਰਜ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ (ਪੀ-2) ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ 26 ਅਕਤੂਬਰ, 1979 ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨੂੰ ਛੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

(3) ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚਲੇ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਪਦਾਰਥ ਸਬੰਧਤ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਪੀ ਕਿਤੇ ਵੀ ਚਿਪਕਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਹਲਕਾ ਭੁੱਲਰ ਦੇ ਪਟਵਾਰੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੋਜ਼ਨਾਮਚੇ ਵਿੱਚ 2 ਫਰਵਰੀ 1978 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਵਿੱਚ

ਪੀ-3 ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਤੱਤ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਹੈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਰੋਜ਼ਨਾਮਚਾ (ਪੀ-3) ਵਿਚਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ 13 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (1), ਧਾਰਾ 4 (ਪੀ-1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਗਾਊ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ! ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਗਜ਼ਟ ਓ.ਟੀ. ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਲਾਕਾ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਤੱਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਵੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁਰਾਰੀ ਲਾਈ ਭਾਰਗਵ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (2), ,1 ਇਸ ਅਦਾਲਤੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੀ ਬੈਂਚੇ' ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਛੇ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਜਿਸਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(4) ਸਿੱਖਿਅਤ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵਿੱਚ 13 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੁਆਰਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਧੂ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 20 ਜਨਵਰੀ, 1978 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਇਹ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਭਾਵ, 24 ਜਨਵਰੀ, 1978 ਨੂੰ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੁਲੈਕਟਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਟਾਈਪ ਕੀਤੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਲੱਗ ਗਏ। ਦੀ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 5-ਏ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਜੋ ਕਿ 27 ਜਨਵਰੀ 1978 ਨੂੰ ਨਾਇਬ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਪਟਵਾਰੀ ਦੇ ਰੋਜ਼ਨਾਮਚੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ, ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ 27 ਜਨਵਰੀ, 1978 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 2 ਫਰਵਰੀ, 1978 ਨੂੰ ਚੌਕੀਦਾਰ ਰਾਹੀਂ ਢੋਲ ਦੀ ਥਾਪ 'ਤੇ ਪਿੰਡ। ਰੋਜ਼ਨਾਮਚੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਦਰਭ ਸਿਰਫ 20 ਜਨਵਰੀ, 1978 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਪੀ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਕਿਸੇ ਇਮਾਰਤ 'ਤੇ ਚਿਪਕਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(5) ਸਤ ਦੇਵ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿੱਚ, (3) ਪਟਵਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਚੌਕੀਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ

Gurcharan Singh and others v. State of Punjab and others
(Harbans Lal, J.) ‘

ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਖਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪਟਵ ਅਰਖਾਨਾ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨੋਟਿਸ

- (1) 1976 PLJ 356
- (2) 1977 PLJ 398.
- (3) 1975 ਰੇਵ. ਐਲਆਰ 622.

ਚਿਪਕਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਕਈ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਨੋਟਿਸ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪਟਵਾਰਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਚਿਪਕਾਏ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆਰ.ਐਨ. ਮਿੱਤਲ ਜੇ. ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦਾ ਤੱਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਬੰਧਤ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(6) ਪ੍ਰੀਤਫਰਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਓਜ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰ (4) ਵਿੱਚ ਪਟਵਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਢੋਲ ਦੀ ਥਾਪ ਨਾਲ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਜਾਂ ਖੇਤਰ ਬਾਰੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਤੇ 6 ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

(7) ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 4 (ਪੀ-1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਤਿੰਨ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਿਪੋਰਟ ਰੋਜ਼ਨਾਮਚਾ (ਪੀ-3) ਤਿੰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਖੇਤਰ ਬਾਰੇ ਬਿਲਕੁਲ ਚੁੱਪ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਢੋਲ ਦੀ ਥਾਪ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਇਹ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਤਿੰਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਚੌਕੀਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਦੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਬਿਲਕੁਲ ਗਾਇਬ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਕਾਪੀ ਸਬੰਧਤ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪਟਵਾਰਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਚਿਪਕਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਕਾਫ਼ੀ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ [ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਆਉਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਇਲਾਕਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਮਹਿਜ਼ ਰਸਮੀਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਐਕਵਾਇਰ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਸਮਝਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਟਾਈਪ ਕੀਤੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਚਾਰ ਦਿਨ ਕਿਉਂ ਲੱਗ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਪੀਆਂ ਨਾਇਬ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਰ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਕਿਉਂ ਲਗਾਉਣੇ ਪਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪੰਜ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਤੱਤ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

.ਐਲਆਰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ (1981)1

13 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਬੋਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਵੀ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੋੜ ਸੀ।

(8) ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਕਲੈਕਟਰ ਅੱਗੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5-ਏ ਤਹਿਤ ਲਿਖਤੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 2 ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਸੀ ਅਤੇ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 3 ਉਸਦੀ ਸੀ। ਭਤੀਜੇ. ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਤੱਤ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਬਿਸ਼ਨਾ ਉਰਫ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (5) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 1. ਫੁੱਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 2 ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੀ ਸੀ। ਭਰਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 3 ਉਸਦਾ ਭਤੀਜਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਇਕੱਲੇ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5-ਏ ਅਧੀਨ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਉਸ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਉਕਤ ਫੈਸਲਾ ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੈਂ ਇਕੱਲੇ ਬੈਠਦਿਆਂ ਵੀ ਉਸੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5-ਏ ਅਧੀਨ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਐਕਟ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਤੀਜਾ ਦੂਜੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 1 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਦਾ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਅਯੋਗ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

(9) ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ

(5)^ 1976 ਦਾ ਐਲਪੀਏ ਨੰਬਰ 731, 29 ਫਰਵਰੀ, 1980 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

Gurcharan Singh and others v. State of Punjab and others
(Harbans Lal, J.) ‘

ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5-ਏ ਤਹਿਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 5-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਕਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰ ਸਕੇ। ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, *ਸ਼੍ਰੀ ਮੰਦਰ ਸੀਤਾ ਰਾਮਜੀ* ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਦੇ *ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ (6)* ਅਤੇ *ਸ਼੍ਰੀ ਫਰੀਦ* ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। *ਅਹਿਮਦ ਅਬਦੁਲ ਸਮਦ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (7)*। ਇਹਨਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਲੈਕਟਰ ਲਈ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰੇ ਜੋ ਧਾਰਾ 5-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਿਖਤੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਇਸ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦਾ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਦਾ ਵਕੀਲ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 1, ਜਿਸ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ।

(10) ਫਿਰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਲੈਕਟਰ ਨੇ ਅਵਾਰਡ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸੁਣਵਾਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਐਵਾਰਡ ਕਲੈਕਟਰ ਵੱਲੋਂ 6 ਮਾਰਚ, 1980 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ ਹਵਾਲਾ ਸਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ 9 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1980 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 18 ਫਰਵਰੀ, 1980 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। , ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਐਲਾਨ ਜਾਂ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਪਿੰਡ ਮੁਕਤਸਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ 13 ਮਾਰਚ 1980 ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਲਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੀ

(6) (1975) 4 SCC 298. ""

(7) (1976) 3 SCC 719.

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਵਾਲਾ ਗਲਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(11) ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਲੰਬੀ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 (ਪੀ-1) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 20 ਜਨਵਰੀ, 1978 ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 18 ਫਰਵਰੀ, 1980 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇਰੀ ਸਾਲਾਂ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਪਹਿਲਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 20 ਜਨਵਰੀ, 1978 ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਾ ਮੁਨਾਸਿਬ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ 6 ਅਕਤੂਬਰ, 1979 ਤੱਕ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਕਿਉਂਕਿ 6 ਮਾਰਚ, 1980 ਦੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਅਵਾਰਡ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ 13 ਮਾਰਚ, 1980 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਕਈ ਫੈਸਲੇ ਲਏ ਗਏ ਹਨ! ਵਿਵਾਦ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(12) **ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਖਾਸ ਕਰਨਪੁਰਾ ਕਾਲਜ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ (8)** ਵਿੱਚ, ਕੋਲਾ ਬੇਅਰਿੰਗ ਏਰੀਆਜ਼ (ਐਕਵੀਜ਼ਨ ਐਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ) ਐਕਟ, 1957 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਦੇਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(13) **ਰਜਿੰਦਰ ਪਰਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (9)** ਵਿੱਚ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ) ਏ! ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:-

“ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਖਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਦੇਰੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹੱਥੋ-ਹੱਥੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ

Gurcharan Singh and others v. State of Punjab and others
(Harbans Lal, J.) ‘

ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵਜੋਂ, ਕਿ, ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਆਈ. ਅਜਿਹੇ ਲਚਕਦਾਰ

(8) ਏਆਈਆਰ 1969 ਐਸਸੀ 125.

(9) ਏਆਈਆਰ 1966 ਪੀ.ਬੀ. 185 (F:B):

ਨਿਯਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ, ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਕੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਬਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਰੀ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਜੋ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਲਈ ਆਪਣੇ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ। ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਸਰਵਉੱਚ ਵਿਚਾਰ, ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਨਿਯਮਾਂ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਬੇੜੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

(14) ਅਫਲਾਤੂਨ ਬਨਾਮ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ, ਦਿੱਲੀ (ਆਈ.ਡੀ.) ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 1959 ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ 1966 ਵਿੱਚ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 1970 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜਨਤਕ ਮੰਤਵਾਂ ਦੇ ਅੰਸ਼ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮੁੱਖ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਦਿੱਲੀ ਵਿਕਾਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ) ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਈ.ਐਸ.ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ *ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਿੱਲੀ ਚਾਲਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ* ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵਾੜ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 9 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੰਤਰਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਦੇਰੀ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਸੀ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(15) ਪ੍ਰਾ . ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (12), ਪੰਜਾਬ ਟਾਊਨ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਐਕਟ, 1922 ਦੀ ਧਾਰਾ 36 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, ਜੋ ਕਿ 1966 ਵਿੱਚ ਲੈਂਡ ਐਕੁਆਇਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਸੀ ਅਤੇ ਰਿੱਟ

ਪਟੀਸ਼ਨ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1966 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦੇਰੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਾਰਿਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾਇਰ ਹੋਣ ਤੱਕ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ।

(10) ਏਆਈਆਰ 1974 ਐਸ.ਆਈ.ਸੀ. 2077

(11) ਏਆਈਆਰ 1974 ਐਸ, ਸੀ. 2085/

(12) 1980 ਰੇਵ. ਐਲਆਰ 140.

ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਰੱਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

(16) ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕਲੈਕਟਰ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਅਵਾਰਡ ਦਾ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਕਵਾਇਰ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਰਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੁੱਟਣਾ ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(17) ਸਿੱਖਿਅਤ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 2000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਵੱਡਾ ਖਰਚਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। 14 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ | ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਡੂੰਘੀ ਪੜਤਾਲ 'ਤੇ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਾਈਪਾਸ ਜਿਸ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਰਚੇ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਨੁਬੰਧ ਆਰ.ਐਲ. ਦੀ ਨੇੜਿਓਂ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਗਭਗ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚੋਂ 14 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ, 11 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਰਕਮ ਅਜਿਹੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜੋ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਇਸ ਰਕਮ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। 18 ਫਰਵਰੀ, 1980 ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ, ਸਿਰਫ਼ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ। 5,600 ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਲਗਭਗ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ। 5,000 ਇੱਟਾਂ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਿੱਟਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ

Gurcharan Singh and others v. State of Punjab and others
(Harbans Lal, J.) ‘

ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਵੱਡੇ ਖਰਚੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 20 ਜਨਵਰੀ, 1978 ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸਾਲ ਅਤੇ ਨੌਂ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲੈ ਲਿਆ। ਬਾਈਪਾਸ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲਾਰਿਆਂ ਜਾਂ ਦੇਰੀ ਜਾਂ ਵੱਡੇ ਖਰਚੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ' ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(18) 1980 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 560 ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 20 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ ਹਵਾਲਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ 11 ਮਾਰਚ, 1980 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। 13 ਮਾਰਚ, 1980 ਨੂੰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਭਾਵ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 1 ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 2 ਤੇਗਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5-ਏ ਤਹਿਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 5-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 1 ਵੀ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵੀ ਦਰਜ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਐਲਪੀਏ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਫਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੁਕਤਸਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 309 ਦਾ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 2142, ਬਾਈਪਾਸ ਦੀ ਅਲਾਈਨਮੈਂਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਗਲਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਵਾਬ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਉਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਡੀਨੋਟੀਫਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕਤਸਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 2142 ਦੇ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 309 ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗੀ। ਸੂਚਨਾਵਾਂ।

(19) 1980 ਦੇ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 792 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 12 ਮਾਰਚ,

1980 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ 13 ਮਾਰਚ, 1980 ਨੂੰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। 21 ਮਾਰਚ, 1980 ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ ਹਵਾਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 9 ਮਈ, 1980 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5-ਏ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵੀ ਲਾਰਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(20) ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੰ. 529 ਆਫ 1980 ਅਤੇ 792 ਆਫ 1980 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਸੂਚਿਤ P-1 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 1980 ਦੇ ਸੀ.ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. ਨੰ. 560 ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 3 ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। (ਹੋਰ ਦੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰ. 1 ਅਤੇ 2) ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਡੋਲਮਿਨ

Gurcharan Singh and others v. State of Punjab and others
(Harbans Lal, J.) ‘

ਡੀ.ਐਸ. ਤੇਵਤੀਆ ਅਤੇ, ਆਰ. ਐਨ. ਮਿੱਤਲ, ਜੇ. ਜੇ.

ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1976 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 10771

14 ਜੁਲਾਈ 1980

ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਨਲ ਕੋਡ (1860 ਦਾ XIN) - ਧਾਰਾ 320 ਅਤੇ 326— 'ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਖ਼ਤਰਨਾਕ' ਵਜੋਂ ਵਰਣਿਤ ਸੱਟ-ਕੀ ਸੱਟ ਦਾ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਹੈ ਜੋ 'ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ'-ਪੁਰਾਣੀ ਸੱਟ-ਕੀ 'ਗੰਭੀਰ ਹੱਟ' ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ- ਡਿਊਟੀ ਆਫ਼ ਸੱਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਲਈ ਫੰਡ ਦੇਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ - ਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਾਕਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂਚਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰ - 'ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਖ਼ਤਰਨਾਕ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸੱਟ ਦੇ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਵਜੋਂ ਵਰਤ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ 'ਜਾਨ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ'। ਕਦਾਈਂ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 320 ਦੇ ਅੱਠਵੇਂ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੱਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਲਈ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸੱਟ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। 'ਖ਼ਤਰਨਾਕ' ਸ਼ਬਦ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੈ ਅਤੇ 'ਖ਼ਤਰੇ' ਸ਼ਬਦ ਇੱਕ ਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੱਟ ਜੋ ਜਾਨ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਮੌਤ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਉਹ ਇੱਕ ਸੱਟ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸਨੂੰ ' - ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਖ਼ਤਰਨਾਕ' ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਡਾਕਟਰ ਕਿਸੇ ਸੱਟ ਨੂੰ 'ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਖ਼ਤਰਨਾਕ' ਦੱਸਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇੱਕ ਸੱਟ ਹੈ ਜੋ ਜਾਨ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 320 ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ 'ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਖ਼ਤਰਨਾਕ' ਸੱਟ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸੱਟ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ' ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ', ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੱਟ 'ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਖ਼ਤਰਨਾਕ' ਸੀ ਭਾਵ ਦੋਵੇਂ ਸਮੇਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 320 ਦੇ ਅੱਠਵੇਂ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ 'ਖ਼ਤਰੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ' ਦੇ ਸਮੀਕਰਨ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਖ਼ਤਰਨਾਕ' ਸ਼ਬਦ ਥੋੜਾ ਹਲਕਾ ਅਤੇ ਘੱਟ ਹੈ। (ਧਾਰਾ 8, 11 ਅਤੇ 12)।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਜੁਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਾਏ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੱਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਮਾਪ, ਇਸਦਾ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਦੇਖਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ